

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

2. De Nouitiorum probatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Religionem professā, non bene conuenit ea, quæ professā non est; & ideo ait eam debere profiteri, quia, eo ipso, quod uouit continentiam, cogitur Religionem profiteri, ne si in sæculo maneat, sit periculo incontinentiæ obiecta. *Calderinus* distinguit, aut promittit, inquit, ingredi in Religionem, & debet Religionem profiteri. *c. Agathosa. 27. q. 2.* aut solum continentiam uouit, & tunc si est iuris consciā, cōpellitur Religionem profiteri. *c. qui uxorem. 33. q. 5.* quod si fuerit iuris ignara, nō cogitur Religionem profiteri: idem ait *Abbas*. *Præterea si roges*, quid dicendum, quando vir inuita uxore Religionem est professus, & est restitutus uxori; an mortua uxore ad Religionē redire iure cogatur. *Respondeo*, cū Abbate, & alijs, in *locis supra citatis præsertim in c. quidam, de conuers. coniug.* iure non cogi, quia professio vim, & locū non habuit: aliam verò uxorem ducere nō potest, quia saltē, ut potuit, se voto castitatis obstrinxit, at si matrimonium contrahat, ualeat, quia Religiosus factus non est, licet in contrahendo peccet, cum fuerit simplici voto castitatis deuinctus: unde Abbati in hac parte non placet, quod dixit *Antonius Butrius*, uidelicet matrimonium nō ualere, quia licet, inquit *Antonius*, uotum solemne nō fuit, at quia fuit uotum certæ Religionis approbatæ, eo ipso pro solemni habetur: uerius est id, quod dixi ex sententia *Abbatis*: nā professio inuita uxore non ualeat, unde solemne uotum nō fuit, quoniam nec expressa, nec tacita professio in Religione approbata fuit. *Postremò si roges*, an propter adulterium occultum uxoris liceat viro eam dimittere, & se ad Religionem conferre. *Respondeo*, cum *Glossa in c. Agathosa. 27. q. 2. in verbo fornicationis*: minime, nisi diuortio facto per legitimam iudicis Ecclesiastici sententiam: alioqui enim ius habet uxor petēdi, ut vir ipsi restitatur, & cogetur vir ad uxore redire, nisi statim testimonia legitima adulterij ab uxore patrati proferat. *c. literas, de restit. spoliatorum.* Sed quid iuris si adulterium uxoris publicum fuerit? *Respondeo* etiam tunc expectandam esse iudicis sententiam, *c. Porro, de diuortijs, & ibi Ioan. Andreas, Hostien. & Abbas*, quoniam dimittere uxorem ob adulterium illius est pœna, ac proinde infligi iure non potest nisi legitima iudicis sententia. *Obijcies* id, quod habetur in *cap. significatis, de diuortijs*, ubi legitur, si notoriū est mulierem adulteriū commisisse, ad eam recipiendā uir cogi non debet. *Respondeo*, cum *Archid. in c. Agathosa. 27. q. 2.* in eo capite sermonē esse de uxore, quæ temere fuerat à viro dimissa, & ipsa postea publicè adulterium admiserat, & petebat, ut ei uir restitueretur, siquidem fuerat temerè reiecta. Quando igitur uxor dimissa à viro, & suo iure spoliata quamuis temerè, petit, ut uir ei restitatur, nō auditur, nec ipsi uir restituitur, si postquam temerè à viro dimissa, publicum adulteriū commisit. *Quæres*, nunquid uxor adultera post diuortium factum legitima sententia iudicis potest se ad Religionem conferre inuito viro? *Respondet Glossa in c. Agathosa. 27. q. 2.* posse, quia factò diuortio auctoritate Ecclesiæ uterque suo iure cessit, & probat argumento sumpto ex *c. quam periculosum. 7. q. 1.*

Septimò Quæritur, An qui sponsalia contraxit iure in Monasterium possit admitti. *Innocen-*

tius, *Hostiensis, Ioan. Andreas, & Abbas* uidentur asserere id fieri iure non posse, & hoc ideo, quia censent sponsalia, ante contracta per ingressum in Monasterium, non dirimi, præsertim si fuerint iureiurando firmata. *Sotus* affirmat id iure fieri, & sponsalia per uotum Castitatis simplex, aut unius sponsi in Monasterium ingressum dissoluit, ita ut eo ipso, alteri sponso liceat ad alias nuptias transire: & affirmat sponsalia dirimi etiā iureiurandi vinculo confirmata. Et quamuis *Cordubensis* testetur, hanc *Soti* sententiam esse minus ueram, & tutam; eam tamen ante *Sotum* tenuere *Ricardus, Aléxis, Angelus, & Maior*: quam supra, & nos quoque secuti sumus ex parte. De hac tota controuersia *libro Superiori* tractaui.

Nec obstat, quod obijcit *Cordubensis*: sponsalia iniquiens, eadem ratione soluerentur per uotum quodlibet melioris boni, quale est uotum orationis, contemplationis, ieiunij ad uitam duratur: hæc enim uota, & similia, respondebit *Sotus*, non pugnare cum matrimonio, ut pugnat uotum Castitatis. *Quæres*, cur sit in more positum, ut qui petunt in Religionem ingressum, interrogentur, num foemina ulli promiserint se eam ducturos in uxorem? *Respondeo*, iure optimo de hoc interrogari, ut maturè expendatur, quid magis expedit.

Octauò Quæritur, An tuta conscientia filius, cuius parentes grauiter indigent, ad Monasticum institutum, & uitæ se conferat? *Respondet S. Thomas 2. 2. q. 189. artic. 6.* cuius sententia est communi consensu recepta, id tuta conscientia non fieri, quia iure naturali debent filij parentibus necessaria uitæ alimenta præstare: Nec huic iuri quicquam ingressus in Monasterium derogare potest. Idem iuris est in patre, si filium habeat graui egestate laborantem: debet enim prius filij indigentiae commode subuenire: nisi uterque talis sit, ut in Monasterium mereatur ingressum. *Responsum Quæres*; an idem iuris sit, si fratres, aut sorores graui inopia premantur? *Respondeo*, non esse idem iuris in illis, quod est in parentibus, & filiis. Filij enim parentibus, & contra parentes filijs iure gentium, & naturali, alimenta, & uitæ subsidia debent, fratres uero fratribus non item. At uero de sororibus uidentū est, an puella sint, & quæ, si à fratre dimitterentur, in impudicitiae crimen inciderēt, aut in illius periculū incurrerēt, præsertim cum teneræ adhuc ætatis sunt: tunc enim charitas suadet, ut earum pudicitiae consulatur. Quare aut fidæ alicui, & honestæ personæ committi, & cōmendari debent, aut in Monasterium ingressus ad tempus differendus uidetur.

Nonò Quæritur, An Episcopus, aut alius Clericus in minori dignitate constitutus, An item presbyter curæ animarū præfectus, An impuberes ite filij iure in Monasteria admittantur? *Hæc quæstiones singulas libro superiori diluimus.*

Caput II.

De Nouitiorum probatione.

Primò Quæritur, quomplex sit Religiosorum habitus, & quifnam sit Nouitiorum proprius? *Annōtandum* est, iure Canonico Religiosorum

habi-

habitus dici vestimenti genus, quo vtuntur Religiosi, qui triplex esse solet, vt docet Glossa cōmuni consensu approbata c. 1. 27. q. 1. in verbo, apparuerunt. Archid. Ioan. And. in c. consuetudinem, de regularib. in 6. nimirum, Habitus probationis, Conuersionis, & Professionis. Explicemus horum singulos. Habitus probationis datur Nouitijs, de quo in cap. ex transmissis, de renuncia. & cap. Statuimus, de regulari. Habitu conuersionis vtuntur ij, qui dicuntur Conuersi, de quo in cap. consuluit, qui Cleri. vel vouen. & in cap. super eo, de regulari. Habitus Professionis est Professorum proprius, qui secundum iura antiqua dicebatur, Habitus Religionis: nam olim in Monasteria solebat admitti Nouitij ad probationem, & toto probationis tempore pristino vulgari habitu vtentur: ideo iure antiquo Canonico, susceptio habitus Monastici, intelligebatur professio Religionis, quia habitus Religionis nō concedebatur nisi Professis. At verò tēporis processu, more, & instituto Religiosorum introduci cœpit, vt Nouitij probationis tempore pristinā, ac vulgarem vestem deponerent, induti habitum Religionis in regula constitutum, ac ita cœpit habitus Religionis distingui in habitum Probationis, & Professionis: qui aliquando est omnino diuersus atque dissimilis, aliquando verò distinctus non est. Ex quo etiam factum est, vt locū habeat quod in ipso iure Canonico dicitur: *Monachum non facit habitus, sed professio, c. porrellum. c. ex parte, de Regularib. c. consuluit. Qui clerici, vel vouentes: nam iuxta priorem illum veterem morem quem dixi, Monachum faciebat habitus susceptio, quia non dabatur nisi professis, & hoc modo iura quædam conciliantur, c. enim, Legem Dist. 53. dicitur: Si qui ex militaribus viris annumerari in Monasterijs festinam, non sunt temerè suscipiendi, nisi eorum vita subtiliter inquisita fuerit, & iuxta normā regularem in suo habitu per triennium probati. Tunc Monasticum habitum Deo auctore suscipiant. Et in c. Multos, Dist. 55. dicitur: si quis ex viris Ecclesiasticis, vel secularibus militibus seruicium ad Dei seruicium cōuertit desiderat, probabitur prius in laicali habitu consuetus. Si autē, & in monachali habitu secundum Patrum regulas inculpatè vixerit, post præfixa à sacris Canonibus tēpora, ad quodlibet Ecclesiasticum officium prouebatur. Rursus. 17. q. 2. c. 3. Si quis incognitus Monasterium ingredi voluerit, ante triennium Monachi habitus non præstetur. Vnde in c. Super eo, de Regularib. habetur: Super eo, quod questum fuit de Clericis, qui Religionis habitum susceperunt, & ante professionem ad priorem statum sunt reuersi, Respondemus: Quod si auferentiam Religionis, ad quam migrasse volunt, seruare noluerint, ad mitiorem Religionem cogantur transire, ne contra votum, quod Domino fecerunt, venire probentur. Verū si ante susceptum huiusmodi habitum in Probatione positi recedere voluerint, secundum Regulam B. Benedicti, non videntur prohibendi ad priorem statum redire, vt in eadem veste, in qua veniunt, reuertantur. Hæc ibi.*

Secundo Quæritur, An habitus Nouitiorū ab habitu Professorū debeat esse distinctus? Respondeo, cum Abb. in c. Ex parte, de Regulari. & Gloss. in Clem. eos. De Regulari. aliquando distingui, & hoc dupliciter: Aut enim differentia, & dissimilitudo manifestè patet, aut latet occultè: patet quando in vno ex tribus est dissimilitudo, nimirum, vel in Colore, vel Scissura, vel Forma, siue figura. Clem. eos. qui, De Regularib. Colore, vt si Professorū

habitus sit albus, Nouitiorum niger: Scissura, vt in familia Franciscana nomine Minorum dictacius Nouitij tunicam deferunt sine capucio, vt loquitur Regula S. Francisci, Professus verò cū capucio: Forma, vel figura, vt si Nouitij gestent breuiorem habitum, Professus longiorem, Aut si Nouitiorū habitus in parte aliqua habeat Crucis signum, funiculum, aut pannū alligatū, aut appensum. Aliquando verò differentia habitus latet, aut quia Professorum habitus consecrari solet certis quibusdam precationum verbis, aut formulis, Tyronum non item. Aut quia habitus professus datur in Capitulo, vt dicitur, Religiosorū, vel ante Altare maximum in templo, Nouitijs verò in alio loco: Aut quia Professus habitum dat Abbas, Nouitijs, alius, nimirum Prior, aut Vicarius, aut Præfectus siue Magister Nouitiorum. Aliquādo verò habitus Nouitiorum minimè ab habitu Professorum distinguitur: & hoc duobus modis contingit, nimirum, Aut quia eodem habitu vtuntur Monachi, Conuersi, Oblati, & cæteri, tū Clerici, tum Laici vna cum ipsis Monachis communem vitam agētes, quales esse solent Clerici, qui vocantur Monachorum Capellani, & Laici administri, siue famuli Monachis inseruientes: Aut quia saltem tyrones, & veterani, hoc est, Nouitij, & Professus, eundem habitum gestant.

Tertio Quæritur, An solus habitus Religionis susceptus Monachum efficiat? quod est quærare, An per solū habitum Religionis susceptū, quis Professus, & Veteranus censetur? Respondeo, Canones, & iura in hoc sibi in speciem aduersari. Nam cap. Porrellum, & c. Ex parte, De Regulari. & c. Consuluit, Qui Clerici, vel vouentes aperte dicitur, Habitus non facit Monachum, sed Regularis professio. Contrarium tamen ex c. Vidua, c. Super eo, De Regularib. & c. Quod interrogasti, Dist. 27. q. 1. & c. Quem progenitores 20. q. 1. manifestè colligitur, nempe sola habitus susceptione Monachum fieri.

Glossa hosce Canones, & iura cōciliat in hūc modū: quod scilicet solus habitus susceptus sine professione Monastica expressa, vel tacita Monachum non faciat: at verò si ad mutationem, & susceptionem vestitus tacita iuris professio accedat, Monachū facit iure antiquo. Vt si quis spontè indutus veste professorum suscepta legitime, hoc est, data ab eo cuius auctoritate potest quis in Congregationem admitti, faciat opus Professus tantum consuetudine, vel iure conueniens, c. Vidua, De Regularib. Aut si quis spontè gestans habitū Professorū proprium ritè, & legitime susceptū, hoc est, datum auctoritate eius, qui ius habet admittendi, in eo triduum perseueret, c. Ad nostram, De Regularib. Aut si quis per annum integrum spontè deferat habitum Nouitijs, & Professis communem, datum ab eo, qui potest in Monachorum, seu Religiosorum numerum recipere, c. ex parte, De Regularib.

Quarto Quæritur, quis possit ad Probationem tanquā Nouitius admitti? Respondeo, quēlibet rationis capacem, dummodo pubertatis annos excesserit, & expleto Monasticæ vitæ tyrocinio, sit aptus ad professionē emittendam: ante id enim tēporis Nouitius esse nequit, quia experiri non potest, superant necne sibi vires ad Monastici instituti onera perferenda. In masculis post decimum

quartum annum exactū, & in sceminis post duodecimum, iure communi Canonico incipit ætas, in qua quis ad probationem admittitur, cap. Si in qualibet, & c. Puella, 20. q. 2. & c. Ad nostram. e. cum virum, c. Postulasti, c. Significatum, De Regularib. c. 1. & c. Nō solum, de Regularib. in 6. in quibus ætas ante eos annos dicitur esse impuberum, aut pueritia, aut minor, aut non adulta.

Quintò Queritur, An furiosus ad probationē iure admittatur? Respondeo ex communi omnium sententia, minimè, quia rationis compos non est, & proinde experiri, & explorare non potest Monasticam disciplinā. Eadem ratione furiosus nequit matrimonium contrahere, testamentū condere, nec aliquid donare, etiā pietatis causa. Sed dubiæ quæstionis est, an si mētis compos effectus ratam expressè, vel tacitè professionem habeat, rati habitio valeat, vt si non contradicat, Hostiensis in cap. sicut tenor, de Regularib. censuit, valere, Abbas verò in eo capite eius sententiam refutauit, & meritò. Tum quia in c. 1. De Regularib. in sexto aperte habetur, si puer ante exactos annos pubertatis, annum in probatione steterit, & postea ratum habeat, Monachum non fieri: & idem iuris videtur esse in furioso: Tum quia in c. Sicut tenor, De Regularib. dicitur, nihil valere habitum à furioso susceptum, nisi postquam suæ mentis factus est cōpos, spontanea voluntate professionē fecerit Monachalem, ita etiam docet Siluester Religio. 5. q. 2. Abbatem sequutus: sic quoq; Angelus, & Rosella, vt citat ibi Siluester.

Sextò queritur, quanto tēpore Nouitius probari debeat? Respondeo, iure cōmuni, esse vnum integrum annū probationi destinatum, vt habetur in cap. Ad Apostolicam De Regularib. & in c. Gonsaldu 17. quæst. 2. vbi dicitur: Regula sancti Benedicti, & Gregorij canonica institutio, prescribit, ne Monachus ante vnius anni probationem admittatur. Annotandum est, in Regula B. Benedicti, c. 58. cōtineri: Nouiter veniens quis ad conuersionem, nō est facilis tribuatur ingressus, sed sicut ait Apostolus, probate spiritus, si ex Deo sunt. Ergo si veniens per seuerauerit pulsans, & illatas sibi iniurias, & difficultatē, ingressus post quatuor, aut quinque dies visus fuerit patienter ferre, & in petitione sua persistere, concedatur ei ingressus, & sit in cella hospitem paucis diebus: postea sit in cella Nouitiorum, vbi meditetur, manducet, & dormiat. Prædicantur ei omnia dura, & aspera. Et si promiserit per seuerantiam, post duorum mensium circulum, legatur ei Regula per ordinem. Si adhuc steterit, redatur ad supradictam Nouitiorū cellam, & iterū probetur in omni patientia, & post sex mēses relegatur ei Regula. Et si habita secū deliberatione promiserit se omnia seruaturum, tūc ad Congregationem admittatur. Hæc ferè B. Benedictus, S. Franciscus in Regula cap. 2. præscribit etiam vñū integrum probationis annum. Vnde cum Monachorum ordines per Occidentē S. Benedicti Regulam professi fuerint, factum est, vt vsu, & more communi vnus sit probationis annus, quo Nouitiorum vita, & mores explorentur, iantequam in Religiosorum sodalitate recipiantur. At verò Regula Pachomij, quam ab Angelo accepisse, ex Palladio, & alijs refert Nicepho. lib. 9. bistor. Eccles. cap. 14. præscribat triennium probationis.

vt tribus, inquit, primis annis, mutato paululum habitu, duriores perferant labores: at que ita tandem riuibus, & Regulis instituti, aliorum Congregationi inferantur. Gregorius item Epist. 23. lib. 8. vt habetur 19. quæst. 3. cap. Monasteriis, præcipit in hunc modum: Monasteriis omnibus fraternitas vestra districte interdicit, vt eos, quis ad conuersionem susceperint, priusquā biennium in conuersione cōpleuerint, nullo modo audeant consarare: sed hoc spatio vita, moribus, eorum sollicitè comprobetur, ne quis, aut non sit cōuentus eo, quod voluit, aut ratum non habeat, quod elegerit. Et idem Gregorius, vt refertur in c. Legem d. 53. decernit: Si qui ex militariibus viris annumerari in Monasteriis festinant, non sunt temerè suscipiendi, nisi vitæ eorum subtiliter inquisita fuerit, & per triennium probati. Ex quibus clarè perspicitur, olim tempus probationis fuisse vnum annū iuxta Benedicti Regulā; triennium iuxta Regulā Pachomij est, ab Angelo: biennium, & aliquando triennium iuxta Gregorij Canonica instituta. Vnde Glossa in c. Monasterijs 19. q. 3. & in c. Legem d. 53. & in c. Gonsaldu 17. q. 2. deduxit Probationis tempus esse arbitrium: quamuis more communi receptum esse vnum annum legamus. Nostra verò Societas biennium integrū Nouitiorum probationi assignauit.

Septimò queritur, vnde incipiat annus, & tempus probationis? Respondeo secundum commune ius incipere à tempore habitus Monastici suscepti post annos pubertatis expletos, cap. Ad nostram, & cap. Significatum, De Regularib. præterquam in Insulis, in quibus annus probationis computari debet ab anno decimo octauo. Sic enim habetur in cap. quia in Insulis, De Regularib. quia in Insulis, inquit, dura est Congregatio Monachorum, pueri in eorum Monasterijs ante decimum octauum annum suscipi prohibemus. Quod decretum testatur Abbas locum non habere in Insulis maioribus, eiusmodi sunt Anglia, Sicilia, Cyprus, Creta, Sardinia, Corfica, sed in minoribus duntaxat, quādo Insula est paruus locus mari cinctus. Ioannes Andreas, ait huiusmodi decretum in nulla Insula seruari; ita vt sic Conseruudine abrogatum. Petrus Ancharanus docet standum esse rationi iuris, non autem ipsi Iuri. Et quoniam expressa ratio huius legis Pontificia dicit: Quia in Insulis dura est congregatio Monachorum; ideo, inquit, vbi talis fuerit, siue in Insulis, siue extra eas, annus probationis inchoari debet ab anno decimo octauo: vbi talis non fuerit, siue in Insulis, siue extra, incipit post exactū quartum decimum ætatis annum. Quidam tamen existimant prædictum decretum non intelligi de tempore probationis, sed professionis, ita vt sensus sit, In Insulis, vbi est seuerior, & durior vita Monastica, nemo ad professionē admittatur ante annum decimum octauū completum, licet possit ante ad probationem recipi.

Octauò queritur, An annus, aut tempus probationis debeat esse cōtinuum? Dux sunt opinionones, prima aliquorum aientium, sufficere intermissum, & interruptum tempus: vt si Nouitius ad sex menses in probatione steterit, & deinde ad tempus egressus, & postea rediens, intermissum tempus repetat ad alios sex mēses, ita sentire videtur Glossa in c. eum, qui, de regul. iuris, in 6. nam videtur Iuri satisfecisse, si quidem per annum quāuis non coherentem, & continuatum in probatione persisteret. Secunda opinio censet, ad pro-

bationem,

bationem, annum continuum requiri: quam tueretur Ioannes Lignan teste Siluestro *religio. 5. q. 4.* & quam veriore putat Abbas *in cap. Ad Apostolicam, de regularib.* Et secundum ius commune, hæc est verissima, quoniam iura, quæ certum tempus postulant, intelligi debent de tempore continuo, & Bartholus *in l. interdum, §. quoties, ff. de publi. apertè docet seruum dici veteranum, qui anno continuo seruiuit, Nouitium verò, qui ad annum non continuatum seruiuit, & Ioan. Anc. in c. 1. de elect. in 6. ait, cum iura postulant annum, vel certum aliud tempus, intelligunt continuum. Deinde, integer annus Probationis præscribitur, vt Nouitius integre dura, & aspera Religiosi instituti onera experiatur. Sed inter alia vnū est, vt sine intermissione ea ad annum sustineat: sicut difficilius est, quadraginta dierum continua ieiunia perferre, quam totidem interrupta. Quo fit, vt si Nouitius ad annum gesserit habitum, & omnia Probationis onera perierat, sed extra Monasteriū absq; Superioris consensu, nihil ad Probationē proficit, & valeat. Secus esset, si Superioris iussu, vel nutu extra Monasterium commoraretur. Quare in Concilio Trident. *sess. 25. c. 15. de Regularib.* decretum est, ne professio emittatur ante decimum sextum annū expletum, nec qui minore tempore, quam per annum post susceptum habitum in Probatione steterit, ad professionem admittatur.*

Nondū Queritur, An Nouitius debeat Religionis habitum, & vestem deferre, vt ad professionē iure admitti queat, quod est querere, An habitus Probationis sit necessarius, vt Nouitius professionis sit capax. Abbas *in c. super eo, de Regularib.* sentit, ex vi Regulæ, vel instituti Religionis, vel Iuris non requiri, sed sufficere, si Nouitius proberur, pristinum, & vulgarem vitæ prioris vestitum deferens: consuetudine tamen esse receptū, vt proberur suscepto probationis habitu. Idem cū Abbate sensere Antonius Butrius, & Glossa *in eo ca. pte.* At verò Regula S. Francisci proprium Nouitiorum amictum in Probatione præscribit. Habitus igitur Religionis, ad probationē omnino requiritur: nam in vestitu Religionis deferendo est quædam vitæ austeritas, difficultas, ac labor, qui inter Probationis experimenta numeratur: opus est etiam, vt Nouitius gesserit suæ Religionis vestē, non alterius. Hæc omnia Silu. *Religio. 5. quest. 5. ex Glossa, Abbate, Antonio, & alijs.* Deinde opus est, vt deferat in Monasterio, non extra, hoc est, sub Abbatis imperio, & potestate constitutus: nam etiam si extra Monasterium comoretur, dummodo tamen Abbatis iussu, vel consensu degat, censetur in Monasterio viuere. Hæc enim omnia ad Probationis experimenta pertinent.

Decimò queritur, An Nouitij Regulæ, & instituti legibus teneantur? Respondent Angel. *Nouitius. q. 18. Silu. Religio. 5. q. 6. Tabic. Nouitius. q. 13. Armil. Nouitius, num. 18.* non teneri: quia nondum sunt in Religiosorum contubernium, & sodalium admitti. Sicut Catechumenus Ecclesiæ legibus non adstringitur, & tenetur, donec sit sacro baptismate renatus. Vterque tamen præcepta Ecclesiæ, vel Religionis seruat, tum vt comprobetur vita eius, & mores, tum vt assuescat: mitius tamen cū Nouitij agitur, ne ab incepto Religionis instituto recedat, & ad pristinū ante actę vitæ statū reuer-

tantur. Hæc illi, & non malè. Quibusdam tamen non omni ex parte eorum sententia probatur: putant enim, Nouitios quidē ratione voti, aut præcepti, quod Regula, & institutum Ordinis constituit, Religionis Statutis non teneri, quæ Professos tantummodo tenent: at verò Superioris præcepto ligari, & cogi posse, non quidem absolute, & simpliciter, quoniam libere queunt à Religione discedere: Sed si in probatione persistere velint, debent Superioris imperio parere: tum quia eorum probatio id postulat: tum etiam, quia dum in probatione versantur, se Superiori subijciunt, & obligant, alioqui recedant, cum aliter probari commode, & gubernari nequeant: nam eadem ratione Superioris iussu, & auctoritate puniri possunt. Sed dicendum existimo, absolute, & simpliciter Nouitium statutis Religionis non alligari, vt Angelus, Siluester, & alij tradiderunt. At monendi sunt, vt ea seruent, vt suas vires explorent, vt proberent, vt assuescant: alioqui eorum probatio fati idonea non erit, & veteranos offendent tyrones. Hinc pendet quoque alterius quæstionis solutio, an si Religionis more, vel statuto aliquo, certi generis delicta Superiori referuntur, à quibus nullus alius possit poenitentem absolueret, Nouitij eiusmodi consuetudine, vel statuto teneantur. Respondent quidam Superiorē posse præcipere, ne absque eius nutu, & quiscūque Nouitios absoluat, ab eiusmodi delictis, quæ dum in probatione versantur admiserint: quo præcepto Nouitij ligantur, non simpliciter, nam si recesserint ab incepto Religionis instituto, absolui citra Superioris assensum possent: sed ex hypothesi, si in probatione perseverare voluerint, sic enim Superioris sunt potestati, & iurisdictioni subiecti: quibus Superior præcepta dare potest, vt eorum vitam, & mores commodius exploret. Mihi tamen videtur dicendum, Nouitium, hoc statuto non teneri, quia, vt dixi, Religionis statuta in vniuersum Nouitios nō ligant, quoniam in Religionis ordinem nondū admissi sunt. Si obijcias, Nouitius multi Religionis priuilegijs potitur, & gaudet, ergo etiam subijcitur poenis: nam qui habet honorem, sentire etiam, & sustinere debet onus. Respondet, quæ ad fauorē, & gratiā spectant, plenissimè interpretari oportere: quæ verò ad odium & poenam, contrahere, & restringere.

Vndecimò Queritur, An Nouitius delinquens iure puniatur per Præfectos Religionis? Et quæstio solum intelligitur, si Nouitius crimē admittat, cui capitalem poenam iura, videlicet Canonones, vel leges irrogant, vt si fuerit homicida, proditor patriæ, latro, adulter: nam certò cōuenit inter omnes, si tantum cōtra Religiosam, vel Ecclesiasticam disciplinam peccauerit, à Religionis Præfecto puniendum. Ioannes Andreas *in cap. Beneficium de Regularib. in 6.* quæsiuit apud quem Iudicem Nouitius conueniri debeat, Ecclesiasticum, an Ciuilem. Nam quod coram Iudice Ciuili conueniri debeat, videtur inde concludi, quod nondum sit Religiosus effectus. Quod verò à Iudice Ecclesiastico puniendus sit, ex eo deducitur, quod causa, & gratia Religionis in eū Ciuilis Iudex inquirere, & animaduertere non debeat Archidiaconus, & idem Ioannes An-

deas, Geminianus, Francus, & alij in c. Beneficium, citato, communi consensu tradunt eum conueniri debere apud Iudicem Ecclesiasticum, eo quod fauore, & causa Religionis à ciuilibus Magistratus potestate est exemptus, sed prædicti doctores, eo capite, solù videntur loqui de causis Ecclesiasticis, non ciuilibus. Cæterum cum nostris temporibus omnes Religiosorum ordines Romani Pontificis beneficio, ab Episcoporum, quibus iure communi subiecti olim erant, potestate eximantur; efficitur, vt Nouitius delinquens à Monasterij Præfecto puniri debeat: quoniam sicut fauore Religionis à ciuili Magistratu adducitur Nouitij, sic etiam ab Episcoporum potestate, dum in probatione versantur. Nauar. *Commen. 2. num. 63.* disputat an Religionis Præfectus iure cõmuni cognoscat, & iudicet delicta Nouitij ciuilia, & criminalia: & concludit iure cõmuni tãtum cognoscere delicta, quæ Nouitius committit cõtra regulam, & cætera religionis statuta, & *consil. 58. de regularibus.* idem docet, & tandem ait probabile esse, posse Præfectum religionis cognoscere, & iudicare de delicta Nouitij ciuilia, & criminalia, cuiusmodi est homicidium, perinde, ac si esset clericus, & professus. Et hoc est verius.

Duodecimò Quæritur, An Nouitius in aliquâ Monastici ordinis Præfecturam iure eligi, & promoueri queat? Respondeo, minimè, vt constat ex c. Nullus, de elect. in 6. vbi dicitur: Nullus Religiosus ad Abbatiam, seu Prælaturam suam, vel alterius Religionis de cætero eligatur; nisi antea fuerit ordinem Regularem expressè professus. Quod si secus actum fuerit, eo ipso irritum habeatur. Ad dignitatem verò Episcopalem, ad quam Nouitij eliguntur interdum, talem in secularibus, & in Regularibus Ecclesijs, Nouitij eligi minimè prohibemus. Hæc ibi Pontifex. Vnde perpicitur, professionem tacitã in hoc expressè non æquiparari: quoniam dicit, nisi antea fuerit expressè professus.

Decimotertiò Quæritur, An Nouitius Ecclesiasticis ordinibus iure inicietur? Respondeo iure esse cautum, ne Nouitius ad ordines ascendant, etiam ad primam tonsuram. Nam 13. *quest. 3. c. Monasterij.* præcipit Gregorius, vt eos, quos ad conuertendum Monasteria susceperint, priusquam biennij in conuersione compleuerint, nullo modo audeant tonsurare. Hæc ibi.

Decimoquartò Quæritur, An Nouitius habeat ius, testamentum condendi? Respondet Nauar. in c. non dicitur. 12. q. 1. nu. 30. Archidiaconum, Innocentium, & Hostiensium secutus, ius habere testamentum faciendi, & proinde donandi, & negocia cõtrahendi: quia cum nondum sit Religionem professus, suorum bonorum dominium habet; est enim adhuc suæ potestatis, & iuris, & hæc sententia est communi consensu recepta, vt constat ex Couar. de testam. cap. 2. nu. 4. & 5. colligitur ex cap. si qua mulier. 19. q. 3. Obijcies id, quod habetur in cap. quia ingrediendum. 19. q. 3. in Authen. ingressi. c. de Sacrosan. Eccles. vbi legimus, ingressis in Monasteriũ nullam amplius esse facultatem testamentum condendi. Respondeo, ea iura loqui de ingressu in religionem, per quem Religiosus solemniter religionis instituitur, & regulam profitetur, & fit verè, & propriè religiosus, non de ingressu in religionem, per quem Nouitius ad probationem admittitur. Si ROGES, an in Concil. Trident.

Sess. 25. in decreto de Regularib. c. 16. adempta sit Nouitij facultas testandi, quia est ibi statutum, vt nulla renunciatio, aut obligatio antea facta etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunque causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij fiat, & reliqua. Respondeo cum Nauar. *Com. 2. de Regularib. nu. 50.* eiusmodi decretum nihil noui constituisse de testamentis Nouitiorũ, sed de renunciationibus, vel alijs obligationibus: quoniam testamentum donec morte testatoris confirmetur, reuocari potest: secus est in alijs obligationibus.

Decimoquintò Quæritur, an Nouitius testamentum facere queat absque solemnibus cæremoniis, & conditionibus, quas in ijs, qui testamentum condunt, ius ciuile requirit? Duæ sunt opiniones. Prima affirmat, quam tuetur Bartholus teste Nauar. *in cap. non dicitur citato num. 84.* eo argumento permotus, quod militi cælestis militiæ videtur idem iuris beneficium cõcessum, quod militi armatæ militiæ iuxta Glossam in l. Miles, ff. de sentent. & re iudica. Sed Religiosus est miles cælestis militiæ, ergo testari potest veluti miles armatæ militiæ, sine vlla iuris Ciuilibus solemnibus formula, ita vt facere queat testamentum absque legitimo testium numero, & ante vigesimum quintum ætatis annum, & possit filium præterire, & exheredare, & decedere ex parte testatus, & ex parte intestatus. Miles enim sine his liberam habet testandi facultatem, vt constat ex legibus ff. de Militari testamento. Sic etiã Abbas teste Nauarro.

Secunda opinio negat, quam habet Salicetus, & defendit Decius, ac magis probat Nauarrus, qui loco supra citato eos citat, ac sequitur, eo quod facultas liberè testandi non excludit solennes iuris conditiones, & cæremonias l. 1. c. de Sacrosan. Eccles. & l. Si quando, c. de inoffic. testam. & quia Monachus non per omnia æquiparatur militi armatæ militiæ, & quoniam Nouitius nondum est Religiosus, ergo nondum est miles militiæ cælestis. Mihi magis probatur opinio Bartholi, tum quia Religioni fauet: tum quia qui confestim est miles cingendus, habetur pro milite, l. Filijfamilias, ff. de Militari testam. Vnde ad eius testamentum sufficit si in eo seruentur Canonici, non Ciuilibus iuris conditiones.

Decimosexto Quæritur, An testamentum factum à Nouitio, & non relicta legitima portione, & iure institutionis Monasterio, quod habet ius succedendi in bonis Religiosorum, rumpatur per professionem sequentem, sicut rumpitur testamentum, si posthumus, qui natus est, præteritus fuit, & non institutus, vel exheredatus. l. Posthumorum, ff. de inoffic. testam. rump. irrit. testam. Hanc questionem tractat Couarru. de testam. cap. 2. nu. 4. Sunt tres opiniones, prima docet in vniuersum rumpi etiam testamentum factum ab eo, qui nõdum est, vt Nouitius, in Religionem ingressus, sed post conditum testamentum est ingressus. Cynus, Raphael, Fulgofus, & Federicus, quos citat Couarruuias: ratio est eorum, quia Monasterium succedit loco filij: ergo vel instituitur, vel exheredari debet, alioqui si sit præteritus, ius habet rumpendi testamentum, vt posthumus præteritus.

Secunda opinio tradit testamentum iure rumpi, si factum sit, vel à Nouitio, vel ab eo, qui antequàm faceret testamentum, cogitauerat seu decreuerat ingredi in Religionem. Barthol. Decius, Paulus, Baldus, Abbas, & alij quos refert Couarruias loco citato. Tertia opinio negat generatim testamentum etiam à Nouitio factum rumpi iure posse, ita Couarru. loco citato, & Nauarr. in cap. non dicatis. 12. q. 1. nu. 51. & 83. & Iulius Clarus lib. 4. recep. senient. §. testamentum. q. 28. hæc opinio est verior, quia Monasterium non habetur loco filij, nisi in casibus iure expressis, at hic casus in iure non exprimitur. **SI QVAERAS**, an Nouitius testari queat sine Superioris consensu. **Respondeo**, cum Couarruias loco citato iure communi posse: quia est sui iuris, & potestatis.

Caput III.

Aliæ quæstiones de Nouitijs diluuntur.

PRIMÒ quæritur, An Beneficium Ecclesiasticum Nouitij vacet? **Respondeo**, Non vacare, ex ca. Beneficium, De Regularib. in sexto, vbi dicitur: Beneficium illius, qui Religionem ingreditur, non est intra Probationis annum alicui conferendum, nisi ad id, ipsius accedat assensus. **Quæres**, an è contrario possit Nouitio Beneficium conferri? **Respondet** Glossa in eo capite, minime, id colligit, quia statu dubius non potest militiæ nomen dare, l. qui statu, ff. de re militari, & l. qui de libertate ff. De liberali causa. Et hoc, inquit, intelligitur de Beneficio sæculari, quoniam regulare ei potest conferri. At verò Geminianus, & Francus ibidem in vtroque Glossæ aduersantur: aiunt enim Nouitio posse Beneficiũ sæculare conferri, regulare verò non item. Primum ex eo concludunt, quod Nouitius adhuc sui iuris est, & propriũ habere potest: ergo est capax Beneficij, quod sibi collatum, ratum, & acceptum habere poterit suum assensum præstando. At verò Regularis Beneficij capax non est, cum id sit iure prohibitum, quod solis Professis conferendum decernit. *Clement. Quia Regulares, De supplen. neglig. Prælat. & Clem. Ne in agro, §. sanè Prioratus, De statu Monacho.* **QVAERES** deinde, Cum Nouitius Beneficium, vtpote Canonicatum, in Probatione retineat, an ius habeat eligendi? **Respondeo**, habere, quia inter fructus Beneficij computatur ius eligendi. **Rogabis**, an vocari debeat ad eligendum? **Archidiaconus** capite citato, respondet esse vocandum, si sit loco vicinus, nisi fuerit Religionis gratia legitime impeditus. Potest tamen, inquit, procuratorem ad eligendum constituere. At Paulus, & Ioan. Andr. in eodem capite vtrumque negant, quia causa Religionis ritè, & legitime abest. Secus verò esset de Patrono, & de eo, ad quem non iure Collegij, sed ratione personæ ius eligendi pertineret, is enim vocari deberet. Gemin. & Francus ibid. docent, siue vocatus, siue non vocatus ad eligendum accesserit, ius habere eligendi. Ex quo etiam efficitur, vt si sit patronus, ius habeat nominandi, designandi, & offerendi Clericum promovendum ad Beneficium, & in eo constituendum.

Secundò Quæritur, An Nouitius etiam si prima Clericorum careat tonsura, gaudeat priuilegio Canonis: si quis suadente; 17. q. 4. **Respondeo**, ex c. Re-

ligioso, §. Quamuis, De sent. excomm. in 6. cum gaudeat, ita vt si quis in ipsum violentas, & sacrilegas manus intulerit, in excommunicationem incurrat. Quo fit, vt Nouitius causa, & gratia Religionis gaudeat, & priuilegio fori, cum corã Iudice Ciuili conueniri nequeat, & priuilegio Canonis. **Obijcies**, quod habetur in l. qui de libertate, ff. de liberali causa, vbi statu dubius quæ facit tantisper dum controuersia est, facit, vt seruus, non vt liber. **Respondeo**, Nouitium nequaquam esse statu dubiũ, qualis est is, de quo ambigitur, sit seruus, an liber, sed Religionis causa, vt proxime dixi, gaudet beneficio, & priuilegio Canonis. Nec refert vtrum Nouitius ad pristinum prioris vitæ statum iure possit redire, an secus; quoniam quamdiu in Probatione persistit, in numero Ecclesiasticarũ personarum censetur, & habetur.

Tertiò Quæritur, quisnam succedat in bonis Nouitij ante Professionem mortui absq; testamento? **Cynus** in Authen. Si qua mulier. c. de Sacrosan. Eccles. & alij quidã Ciuilis, & Canonici iuris interpretes, quos refert Nauar. in Commen. 2. de Regularib. nu. 49. opinantur, omnia eius bona ad Monasterium pertinere quoniam mortuus in eo, videtur mortuus, vt Monachus. Abbas tamen cuius sententia communi Canonici iuris Doctorum cõsensu est recepta, verius respondet in c. in presentia, de probation. ita distinguens: Aut in Monasterium ingressus sua bona in illud donatione transtulit, quam postea non reuocauit, & in eius bonis Monasterium succedit: Aut expressim Monasterio non contulit, & in eis succedunt necessarij ab intestato hæredes, ita etiam opinantur Decius in c. in presentia citato, lafon in Authen. prædicta. Si qua mulier. Nauar. loco citato, & Siluest. Relig. 5. q. 12. **QVAERES**, quid dicendum est, si ingressus in Monasterium, ei omnia bona sua absolute donauit, & ante Professionem emissam ab incepto deficiat, an ius habeat repetendi, & recuperandi, quæ donauerat? Abbas respondet, si expressim inter viuos donatio non fuit, in dubio iudicatur donatio causa mortis facta; ac proinde non secuta per Professionem tacitam, vel expressam ciuili morte, iure recuperat, quæ donauit. Si verò non omnia simpliciter donauit, sed quædam duntaxat, non videtur donasse causa mortis, sed simpliciter, & proinde nõ habet ius ea repetendi.

Quartò Quæritur, An Nouitius iure Canonico, Religiosorum numero, & nomine censeatur? **Respondeo**, non censeri, ex c. Religioso, De sent. in excomm. in 6. vbi habetur. *Quamuis is, qui Religionem ingreditur, Religiosus censeri cum effectu non possit, donec sit tacite, vel expresse professus, &c.* Ex quibus efficitur, vt in arbitrium, aut testamenti executorè iure eligi queat, quamuis ratione probationis, in qua se exercet, sit legitime impeditus.

Quintò Quæritur, An Abbas habeat ius irrita faciendi vota, quæ Nouitius ante ingressum in Monasterium fecerat, aut quæ in Monasterio facit? **Hanc** quæstionem, supra dissoluimus lib. 11. c. 21. q. 10. Similiter eodem libro tractauimus eã, qua quæritur, An si quis Deo promiserit Religionem arctiorem, in mitiorem, & laxiorem iure admitti queat, & an penes Abbatem sit potestas Nouitiũ ab omni voto, & iureiurando, absoluendi.

Sextò quæritur, An Nouitius à Monasterio rece-